Тіл және ойлау. Тіл және сана

Орындаған : Карабаева М. Самсалы А. Абдрахман А. Маратжанова Г. Уайсқан А.
Қабылдаған: Бекенова Жұмагүл Нұрдаулетқызы

Жоспары:

- ***Сана және тіл түсінігі***
- ***Сананың тарихи сипаты***
- ***Сана бейнелеудің ең жоғары формасы***
- ***Сабақты бекітуге арналған ойын тізбектері***

Тіл мен
ой-сана
Философия
Психология
Лингвистика
Логика

Пікірлер:

Неміс ғалымы Ф.Э.Бенеке көзқарасы:

Неміс ғалымы В.Гумбольдт, француз ғалымы Л.Леви-Брюль көзқарасы:

Неміс ғалымдары Ф.Э.Д. Шлейермахер, И.Г.Гаман көзқарасы:

Неміс ғалымы Ф.Э.Бенеке көзқарасы: Тіл мен ойлау арасында ешқандай бірлік, ұқсастық жоқ, екеуі екі бөлек дүние.

Неміс ғалымдары Ф.Э.Д.Шлейермахер, И.Г.Гаман көзқарасы: Тілдің рөлін асыра бағалап, тіл мен ойлау өте жақын. Бұл бихевиористік бағыт деп аталады.

Неміс ғалымдары Ф.Э.Д.Шлейермахер, И.Г.Гаман көзқарасы: Тіл мен ойлау тепе-теңдік бірлікте, ешқандай өзгешеліктері жоқ. Бұл – *менталистік* бағыт деп аталады дейді.

Тіл мен ой-сана өзара тығыз байланысты, бірінсіз бірі өмір сүре алмайды. Бірақ, бұлардағы бірлік абсолюттік, тепе-теңдік бірлік емес, әрқайсысының өзіндік дербестіктері, қайшылықтары бар. Тіл мен ой-сананың арақатысы жөніндегі бірден-бір дұрыс шешім де осы соңғы бағыт.

Тіл мен ой-сана арасындағы өзгешеліктер:

Қызметі

Құрылымы

Ойдың мақсаты:

Нысанды танып-білу, жаңа мәлімет, тың білі игеру.

Ойлау ойдың логикалық құрылысына ұғым мен байымдауға негіз. Ойлаудың логикалық заңы, формасы – жалпыадамзаттық.

Тілдің мақсаты:

Ойды қалыптастыру, жарыққа шығару, оны сақтау, кейінгі ұрпаққа жеткізу.

Тілге негіз болатын оның грамматикалық құрылысы, сөз өзгерту, сөз туғызу, сөйлем құрау. Жалпыадамзаттық емес, жеке халықтық, ұлттық болады.

А.Байтұрсынұлы: «Сөз өнері адам санасының үш негізіне тіреледі:

1) ***Ақылға***
2) ***Қиялға***
3) ***Көңілге.***

Ақыл ісі – аңдау, яғни нәрселердің жайын ұғыну, тану, ақылға салып ойлау.

Қиял ісі – меңзеу, яғни ойдағы нәрселерді белгілі нәрселердің тұрпатына, бейнесіне ұқсату, бейнелеу, суреттеп ойлау;

Көңіл ісі – түю, талғау.

САНА

- тілдің көмегімен адамдардың өзара қарым-қатынасында қоғамдық еңбек іс-әрекеті үрдісінде пайда болатын психиканың жоғары түрі.Сана адамға табиғат пен қоғамның заңцарын жан-жақты білуге комектеседі. Осы зандарды білуге сүйене отырып, адам қоршаған ортаға қажеттілігі мен керегін қанағаттандыру үшін озгереді жоне бейімделеді. Демек, сана - бейнелеудің белсенді танымдық және озгертуші түрі.

Идеалист философияның қайсысы болсын сана, идея, рух материядан тыс, дербес өмір сүріп қана қоймайтынын, қайта сол материяны билейтін, оның қозғалысын, дамуын қарастыратын күш деп түсінді.

Кейбір материалистер сана барлық материяда бар деп түсінген. Мысалы, орта ғасырда өмір сүрген Д. Скоттың түсінігінше, тіпті тас та ойлай алады-мыс. Мұндай бүкіл табиғатты жанды деп қараған ұғымды философияда гилозоизм деп атайды. Енді материалистер дүниенің бірлігі оның материалдығында екенін ұғына алмай, сананы да материаға балаған.

Мәселен, Фогт, Бюхнер, Молешотт деген немістің жаратылыстану зерттеушілері сана мидың жемісі екенін, бауырдан еттің бөлінетінімен қатар қойып, екеуін бірдей алып қараған.

Сана

Адамның барша психикалық қызметіне ортақ қасиетті бейнелеудің ерекше формасы.

Бейсана

Адамның санасынан тыс істейтін іс-әрекет қылықтарының жиынтығы.

Оған:түс,лунатик,түшкіру, қалтырау секілді санадан тыс әрекеттер жатады,яғни ол әрекеттерді жасау белгілі бір заңдылық.

Өзіндік сана

Шексіз,күрделі мәселелерден тұрады.

Кон түсіндірмесі:әрбір дара адамның өзін-өзі іс- әрекет субъектісі ретінде тануға жәрдем ететін психикалық процестердің жиынтығы.

Әрбір тұлға өз менінің көптеген бейнесіне ие.

Өзі жөніндегі ұғымдары мен бейнесін құрайды.

Сананың тарихи сипаты

Сананың пайда болуы және дамуы биологиялық жағдайларға ғана емес, сонымен қатар және ең бастысы әлеуметтік – тарихи заңдылықтарға байланысты.

Сананың тарихи сипаты

Сананың тарихи сипаты оның жануарлар психикасынан айырмашылығын көрсетеді.

Адамның айнала қоршаған дүниені тануындағы тарихи, онтогенетикалық және индивидуалды-гностикалық бірлік – адам санасының жануарлар психикасынан айырмашылығын білдіреді

Адам санасының санасының мақсат-бағдарлы және белсенді сипаты – оның жануарлар психикасынан айырмашылығын білдіреді.

Ақиқаттың адам санасында жалпылама және жанама түрде бейнеленуі – сананың жануарлардың психикасынан айырмашылығын білдіреді.

Адам санасының маңызды айырмашылық ерекшелігі – өзіндік сана-сезімнің барлығы.

Сана бейнелеудің ең жоғары формасы.

Идеалистер сананың екінші ,материяның бейнесі екенін мойындағысы келмейді. Олардың ойынша, адам санасында обьективті дүниеде кездеспейтін, қате, жалған ойлар, мәселен, түрлі жын-сайтан, дию, су перісі ұғымдар болады.

Бейнелеудің сатылары:

- қарапайым бейнелеу – бейнелеудің бұл түріне субьект обьектінің белсенділігін туғызбайды (мысалы, заттың судың немесе айнаның бетінде бейнеленуі).

- информациялық бейнелеу -бейнелеуші бейнеленушінің бойында белсенді әрекет, -өзгерістер жасайды. Мұндай бейнелеу тірі табиғатта да, қоғамда да кездеседі. Мысалы лекция оқушы ұстаздың студенттердің санасында жаңа ойлар оятуы, қарапайым бірклеткеалы жануарлар мен өсімдіктердің тітікенуі.

- әлеуметтік бейнелеу- қоғамдық болмыстың жеке және қоғамдық санада, ой-пікір, көзқарас, идея, теорияларда бейнеленуі.

КРОКОДИЛ ОЙЫНЫ

Ойын шарттары

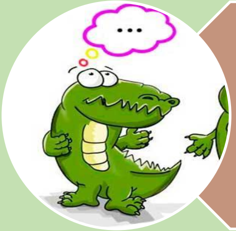

Әрбір топтан 2 қатысушы шығуы тиіс;

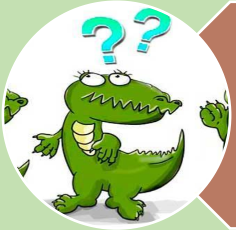

1-ші қатысушы 2-ші қатысушыға берілген суреттер бойынша сипаттама жүргізуі тиіс;

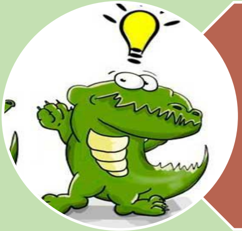

Әрбір дұрыс жауапқа қиындылық деңгейі (I,II,III) бойынша ұпай беріледі.Ал әрбір қате берілген жауапқа деңгейі бойынша ұпай алынады.

Аристотель

4 стихия: су, от, жер және ауа

Мифология

Зевс құдайы

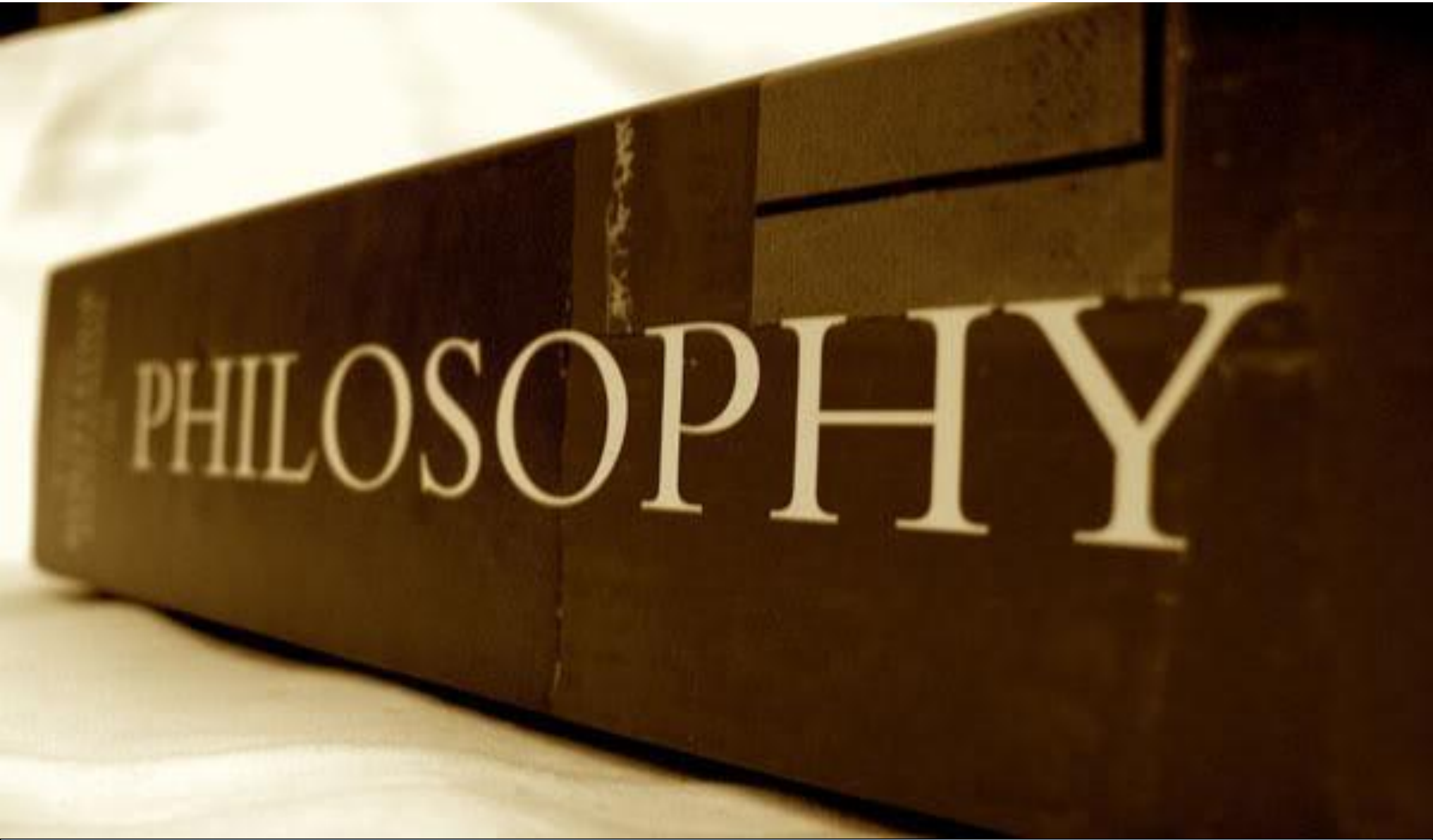

... - адамзат баласының сонау ықылым заманнан басталған білімі, қоғамдық сананың формасы, болмыс пен танымның жалпы заңдылықтары туралы ілім. (ФИЛОСОФИЯ)

Дін

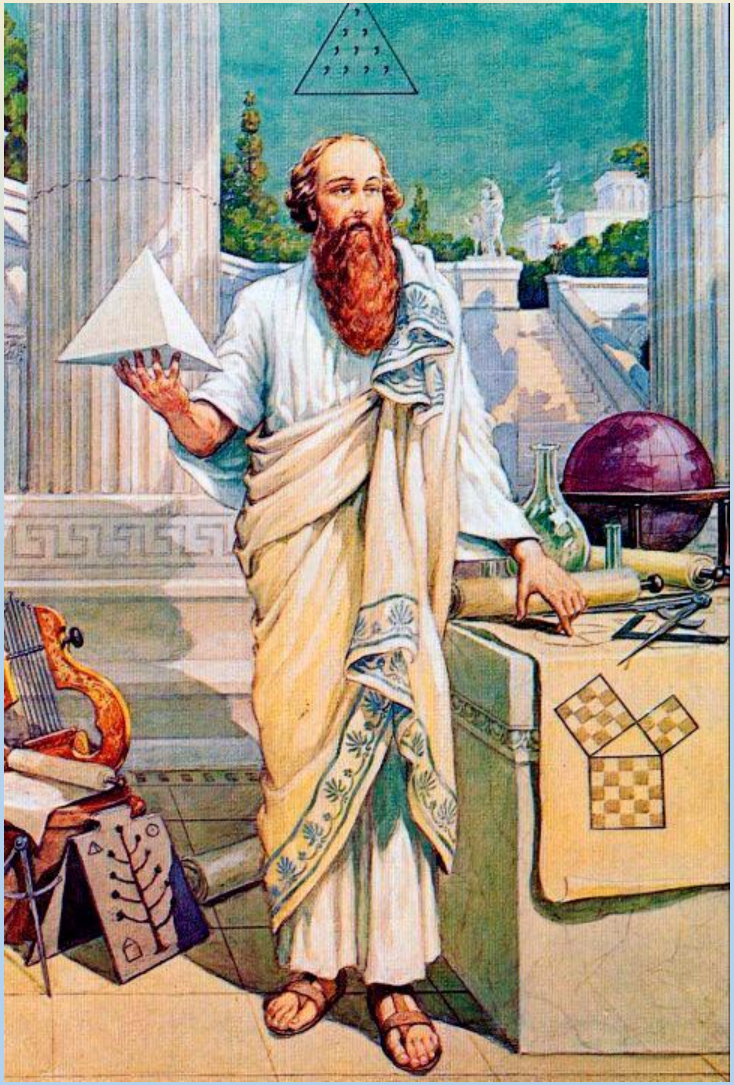

Пифагор

Антикалық философияның даму тарихындағы 3 кезеңі?

...-болмыс туралы ілім. (ОНТОЛОГИЯ)